

STEINERS ANTROPOSOFISKA ANDEVETENSKAP

6.1 Förord

¹Denna redogörelse är icke i första hand avsedd som en kritik av den steinerska antroposofien utan att vara en mera välbehövlig allmän orientering i de överfysiska kunskapsproblemen. Den litteratur, som kan sammanföras under termen mysticism, saknar kunskapsteoretiskt underlag och har lämnats åsido. För problemen rörande världsåskådningen är känslan ingen kunskapskälla, ingen grund att bygga på. Emotionaliteten har betydelse för livsåskådningen. Men hur litet människorna lärt sig av mystiken, framgår av att de icke ens kunna skilja på kärlek och hat i dessas olika livsyttringar.

6.2 Rudolf Steiner

¹Utformaren av det tanke-system, som kallats antroposofi eller andevetenskap, föddes i Österrike. Han studerade naturvetenskap och humaniora och tillägnade sig det väsentliga av sin tids vetande. Han fick användning för allt, liksom på sin tid allvetaren och filosofen Hegel, med vilken Steiner kan jämföras ifråga om konstruktiv fantasi.

²Dr Steiner (1861–1925) var en hyperintelligent, överlägsen och dominerande gestalt och självskrivnen ordförande i de många intellektuella sammanslutningar han tillhörde i såväl Wien som Berlin.

³Såsom fallet är med så många på gränsen mellan mystiker- och humanitetsstadierna (48:3 och 47:5), förblev han den outröttlige sökaren, tills han återfann verklighetsuppfattningen på den utvecklingsnivå han i senaste inkarnationen uppnått.

⁴Han blev vid sina intensiva och grundliga studier ständigt övertygad om att den framstående vetenskapsman eller tänkare han just studerade hade funnit ”de vises sten”: nått fram till riktiga verklighetsuppfattningen inom sitt område.

⁵I regel är det tvärtom så, att de studerande från början, i känslan av sin överlägsenhet, kritisera allt de läsa, innan de ens veta, vad saken gäller. De motverka därmed den penetration av ämnet som blir möjlig endast genom intressets intensitet och hängivenhet.

⁶De vilka liksom Steiner ständigt bli övertygade om att författaren har rätt, se endast det, vari han har rätt. De övriga se bara det, vari han har orätt. Entusiasterna betraktas i regel av sina kamrater såsom okritiska och ovetenskapliga. När det så småningom visar sig, att de överge den ena tankepositionen efter den andra för att bli lika intensivt övertygade av en annan auktoritet, klandras de för vetenskaplig hållningslöshet.

⁷Klankarna sakna möjlighet inse, att intensiteten och tillfälliga övertygelsen öka förståelsen och underlätta orienteringen. Det fördjupade vetandet leder utöver princip-tänkandet i vetenskaperna och härskande ideologierna och därmed till frigörelse från dogmtänkandet, detta hinder för fortsatt forskning och vidgad syn på tillvaron. Människlighetens hela utvecklingsväg genom tiderna markeras av tusentals utformade och övergivna tanke-system. Den som stannar vid ett system, förblir på uppnådd utvecklingsnivå.

⁸Steiner, som ständigt övergav den ena tankepositionen efter den andra, blev också av sin samtids kritikastrar (typiska dogmtänkare) anklagad för att ständigt ha ändrat uppfattning. I sin i 60-årsåldern författade självbiografi förfaller Steiner till det efterkonstruktionens påvisbara önsketänkande som i det skenbart planlösa söker upptäcka den röda tråden. Att förneka irrandet är svaghetstecken. Irrandet hör till uppömandet av forskningsförmågan hos dem som ska gå forskningsvägen i framtiden. De få i den nya inkarnationen leta sig fram i labyrinten till det instinktivt sökta. Ju mer intensivt forskaren levat sig in i fiktionssystemen, desto lättare inser han senare fiktiviteten.

⁹Dr Bruno Wille, tyske diktaren och tänkaren (gammal äktgnostiker), hade många diskussioner med Steiner, vilken ivrigt försvarade sin dåvarande auktoritet, biologen Ernst Haeckel. Så mycket egendomligare fann Wille, att Steiner senare sökte bortförklara, att han hyst dylika åsikter. Wille anförtrodde författaren av detta sin förundran över att den som så förlöjligt allt överfysiskt, senare kunde påstå, att han alltid haft särskilt sinne för det. Steiners självbiografi är ett mycket ovederhäftigt opus.

¹⁰Det är betecknande, att de intellektuellt överlägsna så lätt förvärva obegränsad tilltro till den egna omdömeskapaciteten, gränsande till förmätenhet. De uttala sig om sådant de icke veta något om, glömma att för omdöme fordras sakkunskap. Det är därför intellektuella eliten sällan haft utsikt att bli invigd i esoteriska kunskapsordnar. Deras skarpsinne och djupsinne förleda dem att ersätta felande fakta med egna fiktioner. De bli också lidelsefullt övertygade om att deras tolkning av symbolerna är den enda riktiga.

¹¹I det följande granskas själva kunskapsunderlaget för det steinerska tankesystemet. Detaljgranskningen av hans andevetenskap får bli framtida esoteriska forskningens sak, ifall någon esoteriker skulle anse det löna mödan.

¹²Kritiken skulle icke ha tillkommit, ifall icke antroposoferna, ledda av Steiners änka, begagnade varje tillfälle att upphöja sin apostel på teosofiens bekostnad. Avsikten är att framtvinga en saklig undersökning av hela det esoteriska kunskapskomplexet. Det måste bli ett slut på okunnighetens ovederhäftiga eftersägande. Författaren är ingen ”teosof” utan en esoteriker, närmare bestämt hylozoiker eller pytagoré, och har intet intresse av att försvara själva ”teosofien”. Men rätt skall vara rätt.

6.3 Steiner såsom teosof

¹Steiner var åren 1902–1912 generalsekreterare för tyska sektionen av teosofiska samfundet. Han hade dessförinnan grundligt studerat förefintliga arbeten i teosofi av Blavatsky, Sinnett, Judge och Hartmann. Hans senare hånfulla avfärdande av Blavatsky visar hur litet han förstätt.

²Detta kapitel borde egentligen heta Steiner och teosoferna, ty någon verklig teosof var Steiner aldrig. Han visste icke, att teosoferna erhållit sina fakta från planethierarkien, utan trodde, att de fått dem från ”indiska yogier”. Han insåg aldrig, att ingen människa har någon som helst möjlighet att konstatera dessa fakta. Det inser för övrigt icke heller den långa raden av kvasiförfattare i överfysik, som i allt större utsträckning översvämna bokmarknaden med sina alster.

³Vad som vållade brytningen mellan Steiner och teosofiska samfundets president, Besant, och ledde till att Steiner avpolletterades, var Steiners inställning till bibeln såsom gudomlig auktoritet och hans fantasifulla uttolkning av golgatasymbolen. Man har rätt till egen åsikt men icke att kalla den teosofi.

⁴Egendomligt nog erkände Steiner aldrig sin skuld till teosofien, ehuru han därifrån erhållit alla de riktiga fakta i överfysik, som finnas i hans verk. I stället påstod han, att han erhållit dem från rosenkreuzarorden. Det blir tillfälle att återkomma härtill. Han omnämnde heller aldrig alla de ideer han hämtat från teosoferna, måhända därför att han omstuvade dem till oigenkännlighet.

⁵Sedan Steiner blivit skild från teosofiska samfundet, vilket var en nödvändig åtgärd, reducerade han allt han erhållit från teosoferna till något oväsentligt. Lyckligtvis döpte han sina teosofiska misstag till antroposofi, så att eftervärlden lättare kan undvika dessa. Efterhand framkom en mängd beskyllningar, som tarva rättelse. Den kritik, som Steiners änka dessutom levererat, härrör tydligen i de flesta avseenden från hennes make och idol.

⁶Hur Steiner kunnat så vanställa de teosofiska ledarnas uppfattning, är en gåta, som psykologerna må lösa. Han har därmed bidragit till att misskreditera själva teosofien, som redan förut fördömts av religiösa, filosofiska, vetenskapliga auktoriteter och allsköns

eftersägare jämte författare i kvasiockultism. Det är särdeles betecknande, att alla äro oeniga i allt utom i just det avseendet. Denna lögnpropaganda har opåttalt fått fortgå alltför länge. Att journalisterna, som forma allmänna opinionen, tanklöst säga efter dagens auktoriteter utan egen undersökning, är väl oundvikligt. Men att författare, utskrikna såsom auktoriteter i det överfysiska, äro lika oansvariga, är betänkligt. Så kan t.ex. den av dr Kurt Almquist (*Den glömda dimensionen*) såsom suverän auktoritet åberopade René Guénon beteckna teosofien som pseudoreligion, varmed denne författare klargjort sin nivå. Mot sådan dumhet kämpa själva gudarna förgäves.

⁷Steiners kritik i viktigare avseenden må härmed bemötas.

⁸Påståendet, att teosoferna icke stödja sig på objektiva fakta, faller på sin egen orimlighet. Det var tvärtom teosoferna, som sökte klargöra för Steiner, att all forskning, såväl fysisk som överfysisk, består i konstaterandet av fakta. De hävdade också, att ingen människa kan genom eget tänkande lösa tillvarons problem. Men Steiner begrep den saken bättre. Så nog är det sant, som han skrev, att "teosofernas sätt att närma sig den andliga verkligheten var helt olik" hans eget.

⁹Det är icke sant, att de teosofiska ledarna voro spiritistiskt intresserade och hämtade sitt vetande genom "andar". På den punkten var Blavatskys skarpt formulerade uppfattning utslagsgivande. Att, som vissa teosofier gjorde, undersöka verklighetshalten i spiritismen, är däremot vars och ens plikt, som vill gälla som forskare.

¹⁰Det är icke sant, att teosofien identifierar sig med "indisk mysticism", ehuru man enligt programmet undersöker verklighetshalten i alla religioner, världs- och livsåskådningar.

¹¹Det är icke sant, att teosoferna förneka förekomsten av esoterisk kunskap i Europa i äldre tider. De visste mycket mer om Pytagoras, Platon, gnostiken, äkta rosenkreuzarorden och malteserorden än Steiner.

¹²Det är icke sant, att teosoferna anse yogametoden vara enda riktiga sättet för aktiveringen av högre slag av medvetenhet. Tvärtom anse de den olämplig för västerlänningar.

¹³Det är icke sant, att teosoferna stå främmande för vetenskapliga tänkandet. Tvärtom uppmärksamma de ivrigt alla nya upptäckter och glädjas åt dessas bekräftelse av teosofernas fakta.

¹⁴Det är icke sant, att teosoferna anse alla religioner i det väsentliga likställda. De anse dem avpassade efter mänsklighetens olika utvecklingsstadier.

¹⁵Av de teosofiska författarna förfogade Sinnett, Judge och Hartmann över alltför få fakta för att kunna lämna en tillfredsställande framställning av den esoteriska kunskapen. Den störste kapaciteten och den som lyckats bäst systematisera de fakta, som före år 1920 stodo till buds, och möjliggöra de esoteriska symbolernas uttydning, är C. W. Leadbeater. Naturligtvis har han vederbörligen "oskadliggjorts" av moralisterna. Bästa sammanfattningen av teosofiens fakta har gjorts av A. E. Powell i fem band.

¹⁶Teosofien är sammanfattning av fakta, som förut meddelats i de esoteriska kunskapsordnarna. Beteckningen "teosofi" uppkom genom att termen "gnostik" ändrades till "teosofi", sedan kvasignostikerna (200-talet vt) falskeligen utgav sitt kvasi för esoterisk gnostik.

¹⁷Det är dessa fakta, som utgöra teosofien. De olika teosofiska författarnas åsikter därutöver äro icke teosofi. Det är på tiden, att folk lär sig skilja på teosofi och massan ointelligenta teosofier, som tyvärr icke ålagts att iakttaga tysthetsplikt, tills de lärt sig inse, vad teosofi är.

¹⁸Teosofiska samfundets ursprungliga uppgift var att förkunna universella broderskapet. Men mänskligheten är ännu icke mogen att förverkliga principerna för tolerans, åsikts- och yttrandefrihet. Samfundet har splittrats i flera sekter, som alla tvista om vad de tro vara teosofi, om vilka "fakta", som äro hypoteser eller fakta från hierarkien. Beroendet av auktoritet visar, att man icke förstått, endast trott sig förstå.

¹⁹De esoteriska fakta, som tillkommit efter år 1920, ha icke meddelats genom teosofiska samfundet.

6.4 Steiner såsom rosenkreuzare

¹Steiner uppgav om sig själv, att han blivit invigd i rosenkreuzarorden och att han erhållit alla fakta om det överfysiska, som han ej själv kunnat konstatera, från denna orden.

²Det torde därför vara skäl att en gång för alla skingra dunklet kring denna orden, med vars namn det drivits tillräckligt ofog. Det kan saklöst elimineras.

³Rosenkreuzarorden instiftades år 1375 av Christian Rosencreutz på uppdrag av planethierarkien. Gemensamt för alla dylika ordnar är, att ingen kan bli invigd i dem av någon annan än ordens ursprunglige stiftare, som alltid förblir ordens högste chef. Ingen invigd yppar för utomstående, att han tillhör orden. Han kan erkänna sig ha hört men icke själv vittna om dess existens. Endast essentialjag kunna instifta ordnar, men nya komma icke att instiftas på 200 år.

⁴Om dessa ordnar gäller vidare, att de icke kunna upplösas, så länge någon invigd finns kvar i fjärde naturriket. En gång invigd alltid invigd (det är jaget som inviges, icke förgängliga höljena) med rätt att få denna kunskap återupplivad (numera obehövt). Nya neofyter mottagas icke efter 1875 (allt tillåtet är redan offentligt), såvida icke kunskapen förbjöds av myndigheterna och esoterikerna förföljas. På mänsklighetens nuvarande utvecklingsstadium är allt möjligt.

⁵Från början skedde undervisningen inom orden muntligen, tills Saint Germain lät utarbeta kunskapssystemet, varav tre exemplar fått utlånas endast till ordensmedlemmar.

⁶Ordens existens blev allmänt känd genom att ett arbete på Saint Germain's föranstaltande fick publiceras, innehållande rosenkreuzarnas symboler, ett verk som långt senare utgavs i ny upplaga av teosofen dr Franz Hartmann.

⁷Den som mest bidrog till att fästa uppmärksamheten på ordens existens, var världslitteraturens störste (naturligtvis numera bortglömde) romanförfattare, Bulwer-Lytton (1803–1873), som, själv invigd, på 1850-talet i London samlade omkring sig flera rosenkreuzare, bl.a. Regazzoni (som satte myror i huvudet på de lärde i hela Europa och hänförde tyske filosofen Schopenhauer med sina äkta magiska experiment) samt Eliphas Levi, författaren till en rad verk i "kabbalistisk alkemi". Det var allt, som då fick sägas.

⁸Med sådan reklam för detta "heliga brödraskap" fick namnet "god klang". Så det var icke underligt, att allsköns fantaster utgävo sig för att vara rosenkreuzare. Allt fler sammanslutningar, som sysslade med ockulta problem, antogo beteckningen. För att hävda anspråken tillverkades urkunder, som bevisade, att just de voro av enda äkta ullen.

⁹En god föreställning om hur därvid förfors får man i en skrift om rosenkreuzarorden Amorc (Malmö 1938). Det finns i denna skrift icke en enda riktig uppgift utöver redan kända data ur profana historien.

¹⁰Följer man dessa kvasiordnars utveckling, finner man, att de ursprungliga uppgifterna numera utan vidare ändras, allteftersom allt fler esoteriska fakta bli offentliggjorda genom planethierarkiens försorg.

¹¹Vad som utlärdes i dessa kvasisekter var i stort sett ett hopkok på kabbalism, kvasignosticism, neoplatonism och allsköns mysticism, uppblandad med missförstådd yogafilosofi. Den habila jargongen var väl beräknad att imponera på de okunniga.

¹²Steiner blev mycket riktigt invigd i en av dessa sekter, men icke i äkta rosenkreuzarorden. Han var aldrig i kontakt med nuvarande inkarnation av ordenschefen. I denna orden fick man lära sig, att det är omöjligt för en individ i fjärde naturriket att lösa tillvarons problem, att emotional klärvoajans (för människan högsta möjliga) icke ger kunskap om verkligheten, att den s.k. akashakrönikan icke innehåller planetens historia, att individer i emotionalvärlden icke kunna utforska denna eller förvärva kunskap om verkligheten. Hur sträng skolningen var, framgår av att allt riktigt vetande, individen ej själv kunde konstatera, fortfarande måste betraktas såsom hypotetiskt.

6.5 Steiner och yogafilosofien

¹De första yogametoderna utformades av "rishier" i Lemurien och Atlantis. Av Steiners uttalanden framgår, att han icke ägde erforderlig insikt om dessas betydelse, varför en kort redogörelse för yogan följer.

²Av de fem mest kända utvecklingsmetoderna äro två direkta: fysiska hatha yoga (riskabel drivhusmetod som krävt otaliga offer) och mentala raja yoga. Tre metoder äro indirekta: gnana yoga (förnuftsutveckling), bhakti yoga (känslans förädling), karma yoga (hängivna tjänandet).

³Hatha yoga var lemuriska metoden för att fullända organismen och automatisera sympatiska nervsystemet. Moderna hathan är atavistisk företeelse, som har rakt motsatt effekt: samtliga kroppsorgan kräva ständig övervakning för att ej upphöra att fungera.

⁴Bhakti yoga var atlantiska metoden.

⁵Karma yoga söker övervinna passiviteten, följden av misstolkade läran om karma. Man vågade icke handla, till slut varken känna eller tänka av fruktan för misstag. Man insåg ej, att underlåta aktivera fysiska, emotionala och mentala medvetenheten var större misstag och att motivet (egoistiskt eller altruistiskt) vid aktivitet är det väsentliga.

⁶Lemurierna levde ett halvdrömskt medvetenhetsliv på gränsen mellan det fysiska och det emotionala. Det tog miljontals år att mentalisera hjärnan. Allteftersom sinnena skärptes för fysisk realitet, avtog emotionala uppmärksamheten och därmed förmågan att leva i två världar samtidigt.

⁷Atlanterna voro fysikalister med repellerande emotionalitet och fingo tillfällen att uppodla attraktionen.

⁸Steiner trodde, att indisk yoga var ett konstgjort försök att ersätta atlanternas naturliga klärvoajans, som "gått förlorad genom syndafallet". Men denna "förlust" innebar ett framsteg, eftersom endast i fysiska världen erforderliga egenskaperna kunna förvärvas och klärvoajans skulle vara ett hinder härför.

⁹Det finns sju slag av emotional subjektiv och objektiv medvetenhet. Männkligheten av idag har de fyra lägsta subjektiva, mystikerna de fem lägsta.

¹⁰Kännare få icke, som Steiner, begå misstaget att förväxla *Bhagavad-Gitas* Krishna (legenden från Atlantis) med Maitreya-Krishna (död 4 april år 3102 fvt).

¹¹Steiner trodde, att hans emotionala klärvoajans var av ett helt annat slag än rajayogiernas. Men båda äga objektiv medvetenhet inom de fyra lägsta molekylarslagen (48:4-7), ehuru erhållen på olika sätt.

6.6 Steiner såsom filosof

¹Av intresse är det samtal Steiner hade med filosofen Eduard von Hartmann. Denne menade, att "kunskapen om det verkliga var begravd i människans ogenomträngliga omedvetna och för alltid utom räckhåll för hennes begrepp".

²Enligt esoteriken är det omedvetna, dels under-, dels övermedvetenhet. Det undermedvetna är latent minnet av förflutna upplevelser. Det övermedvetna består av en lång serie ännu icke erövrade medvetenhetsområden. Skall man alls tala om "begravd" kunskap, kan det endast vara ett vetande människan haft och förlorat men har möjlighet att åter erinra sig. Det är märkligt, hur filosofer sig själva ovetande kunna tangera verkligheten.

³Steiner började såsom filosof men kom snart nog underfund med att filosoferna icke kunna lösa verklighetens problem. Han insåg, att naturforskningens fakta ge oss vetande om fysiska materiens sammansättning men icke kunna förklara materiens natur eller rörelsens (naturkrafternas) ursprung.

⁴I teosofien fann han denna insikts riktighet bekräftad. All kunskap består av fakta, insatta i sina riktiga sammanhang. Det finns en överfysisk verklighet och det finns möjlighet att

konstatera fakta i denna.

⁵Principen är riktig. Men Steiner insåg aldrig, hur mycket som erfordras för att kunna konstatera fakta i en materia så totalt olik den fysiska.

⁶Den gamla filosofien är dömd. Den var skarpsinnighetens och djupsinnighetens fantasispekulation. Det kommer att gå likadant med den nya filosofien à la Bertrand Russell och alla system, som icke bygga på fakta från planethierarkien.

6.7 Steiners egen kunskapsteori

¹De teosofier Steiner studerat hade omnämnt existensen av sju allt högre världar och individens sju höljen. Men om deras beskaffenhet hade man ännu oklara begrepp. Särskilt Besant undvek att behandla tillvarons materiaspekt, icke minst av hänsyn till härskande filosofiska subjektivismen i både Indien (advaita) och västerlandet (den s.k. idealismen).

²Steiner trodde, att fysiska världen var den enda materiella och alla högre världar voro av "andlig" beskaffenhet. Det var ett gängse talesätt bland teosoferna, att materia var lägsta form av ande och ande högsta form av materia. Steiner fattade aldrig, att vad som avsågs var alltmer förfinade materielag, beroende på allt mindre uratomtätthet.

³Den gamla skenbara motsättningen ande–materia tydde Steiner därhän, att ande måste vara något liknande immateriell materia, vad nu det kunde vara. I själva verket menade de gamle med "ande" detsamma som medvetenhet och att all materia har medvetenhet.

⁴När det gällde forskning i fysiska och emotionala världarna, insåg Steiner, att forskning består i att konstatera fakta. Men ifråga om överemotionala världarna, oåtkomliga för honom, eftersom han saknade förmåga av högre slag av objektiv medvetenhet, frångick han denna enda riktiga och möjliga princip och återföll i subjektivistisk spekulation.

⁵Vid studiet av Goethes naturvetenskapliga skrifter fick Steiner det infall som blev avgörande för hans fortsatta kunskapsteoretiska spekulation. Han trodde sig märka, att Goethe vid studiet av naturen icke kom till sina slutsatser genom reflexion, utan att "ideerna under hans koncentrerade iakttagelser stego upp inom honom såsom själsliga bilder av realiteterna bakom naturen". Att Goethe icke fortsatte på denna väg, ansåg Steiner, berodde på att "Goethe var rädd för att förlora sig i abstraktioner".

⁶Detta för Steiner själv så fatala misstag visade, att Steiner var ovetande om att Goethe var invigd i rosenkreuzarorden (den äkta) och roade sig med att på egna undersökningar tillämpa vad han fått veta. Goethe var nämligen ingen fantast.

⁷När möjligheten att utforska verkligheten genom konstaterande av fakta stötte på oöverkomliga svårigheter, erinrade sig Steiner sin älsklingshypotes om Goethe. Därtill kom den beundran han alltid hyst för Goethes samtida: Fichte, Schelling och Hegel med deras begreppsromantik.

⁸Han utformade alltså en egen kunskapsteori, i sitt slag lika befängd som någonsin transcendentalisternas:

⁹"Om man lever i tankar och ideer och betraktar dem såsom realiteter, så övergår detta liv i tanken snart i den direkta andliga erfarenhet av den andliga verkligheten i vilken tanke och erfarenhet äro ett. Tankarna äro de medel genom vilka den andliga världens realiteter ge sig tillkänna för det mänskliga medvetandet. Människans begrepp framträda såsom återspeglingar av andliga realiteter."

¹⁰Man återfinner i denna tankegång en ny version av den gamla tyska begreppsromantiken och subjektivismen. Naturligtvis gäller icke detta för det vanliga slaget av ofilosofiskt tänkande utan för ett alldeles särskilt fint filosofiskt tänkande. Man känner igen trolleriet med Kants "rena apperception", Fichtes "intellektuella åskådning" och Hegels "absoluta tänkande".

¹¹Ännu ett strålande exempel på hur det går, när medvetenheten utan materiaspektens objektivitet och logiska korrektiv ger sig ut på egen hand i fantasiens värld.

¹²Lika litet som man genom tanken kan utforska verkligheten eller genom meditation lösa tillvarons problem kan man, som esoteriskt okunniga inbilla sig, återuppliva det i undermedvetenheten liggande latent genom att försjunka i sig själv. Förut förvärvat kunskap återförvärvas genom att man i nya inkarnationer på nytt studerar samma ämnesområde. Den nya hjärnan vet ingenting om vad den gamla visste utan måste på nytt impregneras med mentalmolekyler. Hjärnan kan icke utan förstudier uppfatta ideer från totalt främmande område. Hjärncellerna måste prepareras för mottagande av idéatomerna genom mentalvibrationer, som lätt förflyktigas, om cellerna icke upptaga och bevara molekylerna. Däremot gäller, att de som ha kunskapen latent, allt lättare tillägna sig den i nya inkarnationer.

¹³Enligt Steiner är "tanken porten till skådan av andevärlden", kan människan genom "rent" tänkande förvärva en "kunskap som går längre än tanken men uppstår ur den", kan människan själv utforska universum och "omvandla sitt jordiska tänkande till den gudomliga visdomens högre nivå".

¹⁴Vore det så enkelt, så hade mänskligheten löst alla sina problem för längesedan.

6.8 Steiners klärvoajans

¹Klärvoajans är populära beteckningen på högre slag av förstånd: förmågan att iakttaga objektiva företeelser i för normalindividen (de flesta) osynlig värld.

²Förnuft är subjektiv medvetenhet, förstånd objektiv medvetenhet.

³Fysiskt förstånd är förmågan att objektivt uppfatta objektiva materiella företeelserna i "synliga" fysiska världen. Människan vistas under fysiska inkarnationen i fem olika materievärldar, eftersom hon har ett materiehölje i alla fem. Det återstår för normalindividen att under utvecklingens gång och tusentals inkarnationer förvärva objektiv medvetenhet i alla sina fem höljen, alltså utom fysiskt förstånd förvärva även fysiskt-eteriskt, emotionalt, mentalt och kausalt förstånd. Det finns alltså fyra huvudslag av "överfysiskt" förstånd. Varje värld är sammansatt av en serie olika molekylarslag (aggregationstillstånd). Varje molekylarslag har sitt särskilda slag av medvetenhet, som i människans höljen kan uppfattas med speciella uppfattningsorgan (chakraer). De fysiska sinnesorganen ha sina motsvarigheter i mänskliga aggregathöljernas förnimmelse- och aktivitetscentra (särskilda slags atomer, sanskrit: chakraer).

⁴Det är genom chakraer människan i sin organism kan subjektivt uppfatta vibrationerna i sina högre höljen och därvid uppleva känslor och tankar etc. För att förvärva objektiv medvetenhet genom dessa chakraer fordras särskilda aktiveringsmetoder. En del av dessa äro kända.

⁵Rajayogierna kunna med sina metoder förvärva objektiv medvetenhet i organismens eterhölje samt i emotionalhöljet men däremot icke i mentalhöljet eller kausalhöljet. Det lyckades icke heller för Steiner. Han hade förvärvat förstånd (objektiv medvetenhet) i lägsta fysiska eterslaget (49:4) och i de fyra lägsta emotionala molekylarslagen (48:4-7).

⁶Det finns olika aktiverings- och objektiveringsmetoder, sådana mest lämpade för indier, andra bättre för västerlänningar. De allmänna anvisningarna måste emellertid individualiseras, så att varje klärvoajant har sin metod. De esoteriska metoder, som snabbt och utan risker leda till kausal objektiv medvetenhet, förbli planethierarkiens egendom. Kunskap om hithörande metoder fick blott den som förvärvat subjektiv kausalmedvetenhet, efter 1925 essentialmedvetenhet, och därmed nått gränsen för det mänskliga. Han vet också, att emotionalt och mentalt förstånd icke ge verklig kunskap utan förstärka emotionala illusiviteten och mentala fiktiviteten. I människans molekylarvärldar lär man icke känna planethierarkiens världar eller de allt genomträngande atomvärldarna och förvärvar icke de verklighetsbegrepp som möjliggöra förståelse för företeelserna inom solsystemet.

⁷För att förstå filosofernas och mystikernas svårigheter måste man åtminstone känna till emotional- och mentalhöljernas beroende av varandra och förhållandet mellan de sex

emotionala och de fyra mentala molekylarmedvetenheterna.

⁸Under inkarnationen sammanvävas emotional- och mentalhöljerna, så att de liksom bilda ett enda hölje i funktionshänseende. Eftersom det emotionala är det ojämförligt mest utvecklade, behärskar detta fullständigt det mentala. En förutsättning för frigörelse av det mentala från beroendet av det emotionala är att sammanvävnaden upplöses. Det medför också mental objektiv medvetenhet. Metoden förblir esoterisk, tills mänskligheten humaniserats. Innan dess kan det lägsta mentala (47:7) i bästa fall behärska de två lägsta emotionala (48:6,7) och de två lägsta mentala (47:6,7) de fyra lägsta emotionala (48:4-7).

⁹Filosoferna ha på mänsklighetens nuvarande utvecklingsstadium icke förvärvat det näst högsta mentala, perspektivmedvetenheten (47:5), som relativiserar det kontradiktoriska princip tänkandet. Däremot når mystikern i sin helgoninkarnation det högsta emotionala (48:2,3).

¹⁰Därför följer, att det högsta emotionala är oåtkomligt för det mentala, att fantasien blir suverän och frigjord från sunnda förnufts logik. Detta blir i regel fatalt, ty nu begynna de okontrollerbara fantasiutsvävningarna. Utan kunskap om verkligheten inbillar sig individen begripa allt, förstå allt, veta allt, kunna allt. Mystikern ingår i kosmos, gud, det absoluta etc. eller i nirvana, Brahma etc., umgås med allsköns höga väsen etc. Tilltron till allt dylikt förstärks, när mystikern i sina hänryckningstillstånd lyckas tänga (men icke inträda i) essentialvärlden (46) och få en försmak av dess salighet med känsla av absolut realitet.

¹¹Av det följande torde framgå, att Steiner är både filosof och mystiker, att han är objektivist ifråga om fysiska och emotionala världarna men subjektivist beträffande det överemotionala.

¹²Den objektiva emotionala medvetenhet Steiner förvärvade gav honom ingen kunskap om verkligheten och livet, ingen kunskap ens om den emotionala världens beskaffenhet. Vad skulle man säga om den som utan kunskap om kemi, fysik, geologi etc. skulle uttala sig om vår planets fysiska beskaffenhet? För forskning i emotionalvärlden fordras kunskaper som Steiner var aningslös om. Han insåg icke ens, att emotionalvärlden är en materiell värld med sina egna säregna slag av materiesammansättningar.

¹³De olärda se organismer och fysiska materieförändringar men veta därför icke, att organismen består av celler och mineralerna av molekyler. Det räcker icke med att se materiens form för att inse vad den består av.

¹⁴Det är meningslöst att, som Steiner gör, varna andra klärvoajanter att icke lita på sina "uppenbarelser". Det göra alla, som icke insett den teoretiska omöjligheten. Hur mycket han själv förstod, framgår av följande. "Att jaget, som själv är ande, lever i en värld av andar, var för mig något, som jag kunde iakttaga." Självmedvetenheten i emotionalhöljet i emotionalvärlden kallar Steiner för "jaget som en ande i andevärlden".

¹⁵Man kan förvärva klärvoajans på flera sätt. Ifall förutsättningar finnas, så utvecklar envar sin egen metod. Liksom alla andra ansåg Steiner just sin metod vara den enda rätta. Den metod Steiner följde var en av de äldsta. Man iakttar t.ex. en blomma, tills man i fantasien kan föreställa sig den lika klart som om man såge den. Fortsätter man hithörande övningar ihärdigt och systematiskt, kan det hända, att man blir varse först blommans eterhölje och senare även dess emotionalhölje.

¹⁶Ett betydligt enklare men också riskablare sätt är att aktivera medvetenheten i eter- och emotionalhöljernas chakraer. Men rätta metoden härför läres icke ut, och de okunnigas försök leda i regel till tumörer i organismen. Men som vanligt hjälpa inga varningar: "Dårar rusa in, där visa akta sig för inträde."

¹⁷Steiner är ett av de otaliga exemplen (ett annat känt är Swedenborg) på sanningen i esoteriska axiomet "ingen självlärd skådare såg någonsin riktigt". Steiner var sin egen lärare. Behöver det sägas, att det måste vara en lärare från planethierarkien?

¹⁸Den första läxan i emotional kemi är att lära sig skilja på två fundamentalt olika

materieslag: primära involveringsmaterien (uratomernas sammansättningsprocess från högsta atomslag till lägsta molekylarslag) och sekundära involutionsmaterien. Det kan ingen utan kompetent lärare. Vad Steiner såg var de företeelser som bildas av involutionsmaterien, och dessa materieförmer äro (med undantag för levande varelsers höljen) produkter av människans formskapande emotionalmedvetenhet. Emotionalmaterien formar sig ögonblickligen efter medvetenhetens minsta vink. Den oskolade tar dessa former för bestående verkligheter. Hela emotionala involutionsmaterien befinner sig i evig omformning efter dess invånares önsketänkande. Detta är källan till alla misstag den oskolade begår, som möjliggjort legenderna om de kristnas himmel och helvete, grekernas Hades och elyseiska fält, indianernas sälla jaktmarker, spiritisternas sommarland etc.

6.9 Steiners akashakrönika

¹Vår planets emotionalvärld, som sträcker sig halvvägs till månen, består av sex allt mera sammansatta molekylarslag (aggregationstillstånd), bildande sex regioner med olika radier från jordens medelpunkt. De olika regionerna förefalla dem i emotionalvärlden vara lika många olika världar, allt högre "andliga" världar. Den emotionala atomvärlden, som lämnat ursprungsmaterialet till de olika molekylarvärldarna, finns i dem alla men kan inte uppfattas av mänsklig medvetenhet.

²All materia har medvetenhet och minne. Varje atom i molekylerna har dessutom gemensamhetsmedvetenhet med atomerna i sitt molekylarslag. Det är i denna kollektivmedvetenhet respektive världar ha sitt kollektivminne, som kan avläsas av dem som förvärvat objektiv medvetenhet i detta molekylarslag. I emotionalvärlden har man utom själva atomvärldens (för människan oåtkomliga) enda exakta kollektivminne sex olika slags kollektiva molekylarminnen.

³Steiner hade objektiv medvetenhet i de fyra lägsta molekylarslagen och alltså möjlighet att studera fyra olika kollektivminnen. Steiner varnar de okunniga för att tro på vad de eventuellt kunna se i emotionalvärlden. Det visar, att han uppfattade flera kollektivminnen. Ju lägre slag, desto otillförlitligare äro de i alla hänseenden. Men även det högsta Steiner kunde studera lämnar icke kunskap om det förflutna, utan endast vad folk trott om det förflutna, liksom vår världshistoria är historikernas åsikter om det förflutna.

⁴Endast emotionalvärldens kollektiva atomminne kan icke förfalskas utan återger exakt det förflutna skeendet i emotionala och fysiska världarna men icke det i högre världar.

⁵Vilket kollektivminne Steiner stannat vid och kallat "akashakrönikan" är ovisst, enär mycket tyder på att han ibland förväxlat minnena i tredje och fjärde nerifrån räknat (alltså 48:5 och 4). "Akashakrönikan" är för övrigt en mycket olycklig beteckning, närmast hämtad från Eliphaz Levis alkemistiska terminologi. Akasha är enligt planethierarkien värld 44 (submanifestala världen eller paranirvana), icke värld 48. Som vanligt har okunnigheten använt ordet "akasha" i många sammanhang utom det enda riktiga.

⁶Planethierarkien har upprepade gånger varnat för att använda emotional eller mental klärvoajans. Vad man i emotionalvärlden får veta är icke kunskapen om tillvaron, verkligheten och livet. Den liksom mentalvärlden är avsedd att vara en vilans tillvaro i väntan på ny inkarnation. Endast i fysiska och kausala världarna har människan möjlighet att konstatera verkliga fakta, icke i emotionala och mentala världarna. I dessa världar kan man icke veta, om det man ser är naturens bestående verklighet.

⁷I emotionalvärlden får man bekräftelse på alla sina illusioner och fiktioner, sina hypoteser och teorier och alla andra fantasier.

⁸Hinduerna träffa i emotionalvärlden Brahma, Vishnu och Shiva, buddhisterna sin Buddha, och de kristna träffa evangeliernas Jesus. Enligt 45-jaget D.K. finns en emotionalkopia av honom, formad av emotionaldyrkare. Varningen är tydlig. Hela bibeln finns inspelad som på film. De som älskade Cervantes' *Don Quijote* eller Dumas' *De tre musketörerna* eller Dantes

Divina Commedia eller något annat litterärt mästerverk, kunna avnjuta dessa i olika versioner.

⁹”Akashakrönikan” ger kunskap om vad folk tänkt, trott, älskat och dyrkat. Hade den givit kunskap om verkligheten, så hade Steiner insett överfysiska världars atomiska struktur. Hade den givit kunskap om det förflutna, hade Steiner icke gjort sådana fatala historiska misstag.

¹⁰Som regel gäller, att varje regions kollektivminne ungefär motsvarar genomsnittliga verklighetsuppfattningen (betingad av utvecklingsnivån) hos invånarna. Finns i emotionalvärlden någon med verklig kunskap om verkligheten, så är det de som leva där för att söka hjälpa andra att orientera sig, begripa och förstå, med mycket små utsikter till resultat. Liksom i det fysiska äro alla övertygade om att just deras missuppfattning är den enda riktiga och ”här ska ingen komma och låtsas inse och förstå mera”. Möjligheten att på egen hand förvärva kunskap om värld eller region är utesluten. Det är sällan någon lärt något nytt i denna värld, utan man rör sig med i fysisk tillvaro förvärvade illusioner och fiktioner. Eftersom emotionalvärldens materia icke gör något motstånd, ”ser man vad man redan vet” och har ingen anledning att ändra uppfattning. Emotionalvärldens kollektiva atomminne förblir oåtkomligt för individerna i fjärde naturriket.

6.10 Steiners antroposofi

¹Steiner utformade sin egen kunskaps teori och filosofi, sitt eget överfysiska system, sin egen religionshistoria.

²Till försvar för sina åsikter åberopade sig Steiner på följande fyra för honom tillgängliga kunskapskällor:

vanliga vetenskapliga forskningsmetoden
imaginationen
inspirationen
intuitionen

³Med imagination avsåg Steiner sin emotionala klärvoajans utan vetskap om esoteriska axiomet ”ingen självlärd skådare såg någonsin riktigt”.

⁴Inspiration är den mest vilseledande metoden, vilket esoteriska talesättet klargör: ”änglar viska enbart falskhet”, telepatiskt uppfångade illusioner och fiktioner.

⁵Definitionen på intuition visar, att Steiner var okunnig om att intuition är kausalmedvetenhet, tillgång till platoniska idévärlden. Den är ingalunda, som Steiner påstår, ”identifikation med högre väsen”. Ingen i hela kosmos kan identifiera sig med högre väsen, endast med lägre, vilket icke alltid varit så lyckligt.

⁶Som redan påpekats, kan man icke utforska några världar genom ”rent” tänkande, en meningslös beteckning (lånad från Kant, som konstruerade ett innehållstomt förnuft).

⁷Enligt Steiner lever människan i tre världar (”fysiska, eteriska och astrala”) och består hon av ”organismen, eterkroppen, astralkroppen samt odödliga kärnan i hennes tillvaro, hennes jag som hör hemma i den eviga andevärlden”.

⁸”Själva jaget är närmast förbundet med astral- eller själskroppen, sätet för medvetandet.” Dessa kroppar äro icke av materiell beskaffenhet utan bestå av ”eteriska livskraften” och ”astrala medvetenhetskraften”.

⁹”Vid koncentrerat tänkande stiger det upp i det från fysiska bilder tömda medvetandet en värld av översinnliga väsen och händelser. All möjlighet till självbedrägeri är utesluten.”

¹⁰Steiner visste tydligen icke, att människan i inkarnation har fem höljen, att det är högsta (femte) höljet (kausalhöljet) som kallas själskroppen, att alla dessa fem höljen ha sitt eget slag av medvetenhet, att samtliga höljen utgöras av allt finare materielag, att kraft är finare slag av materia, att individen i människoriket icke kan återföra sin jagmedvetenhet på den monad i kausalhöljet som är hans egentliga jag. De ”tre världar” han nämner äro de han vet om av

egen erfarenhet. Men utan mentalhölje i mentalvärlden saknar människan möjlighet att tänka. Det borde han ha vetat.

¹¹Steiner talar om ”det kosmiskt-planetariska”, ovetande om att planeten icke är i kosmos utan i ett solsystem och att solsystem betraktas såsom egna klot i kosmos liksom planeten är ett klot i solsystemet.

¹²Steiners i och för sig riktiga kritik av traditionella mystiken var ingalunda grundad på egen upptäckt. Långt före Steiner hade påpekats, att förnuftet är enda korrektivet mot emotionalfantasiens utsvävningar och att mystikerns förakt för det mentala (såsom ett hinder för föreningen med gud) beror på bristande insikt.

¹³Enligt Steiner äro hans läror ”grundade på omedelbar och direkt iakttagelse av överfysiska realiteter”, är endast hans system ”ett logiskt system, som möjliggör rationellt tänkande”.

¹⁴Man möter hos Steiner ständigt uttrycket, att han genom egna iakttagelser kommit till sina uppfattningar och att dessa äro de enda riktiga. Genom sina frejdiga påståenden har han hos sina (ensidigt orienterade) anhängare ingjutit den tron, att det är han själv, som gjort alla dessa ”andliga upptäckter”. Det heter ständigt, att ”Steiner avslöjat ett viktigt faktum” (urgammalt esoteriskt), eller att ”andevetenskapen kastar ett nytt ljus över...” eller ”Steiners lära om reinkarnationen”. ”Åt sina avslöjanden av den översinnliga världens objektiva realitet... gav Steiner namnet antroposofi.”

¹⁵Detta lärjungarnas hävdande av Steiners prioritet ifråga om all kunskap förvånar ingen, som följt hans egen utveckling. Han hade en för dem behäftade med övermänniskokomplex vanlig förmåga att minnas allt han lärt men glömma hur han lärt det. Men skulle någon häpna över att vetenskapligt skolad folk okritiskt sväljer allt utan grundlig undersökning av den för övrigt redan ofantliga litteraturen i överfysik, så visar det bara obekantskap med även vetenskaplig godtrogenhet. Hos Steiner förefintliga hållbara fakta funnos ”före Steiner”.

¹⁶Steiners misstag var, att icke nöja sig med de esoteriska fakta som vid den tiden förelågo och därav söka göra ett system i stället för att komplettera fakta med subjektivistiska infall. Steiners förtjänst var, att han i en tid, då alla av västerlandets stora massa godtagna auktoriteter förnekade möjligheten av överfysisk kunskap, vågade framträda och hävda vetenskap om existensen av en ”högre värld”. Därtill kommer, att han gjort berömvärda insatser inom olika forskningsområden.

6.11 Steiner såsom esoteriker

¹Ifall man med esoteriker menar en som i förfluten inkarnation varit invigd i esoterisk kunskapsorden, instiftad av en medlem tillhörande planethierarkien, och följaktligen har kunskapen om verkligheten latent, i följande inkarnationer icke godtar någon världs- och livsåskådning, som ej överensstämmer med esoteriska kunskapen, så var Steiner ingen esoteriker.

²Menar man däremot med esoteriker en som godtar ett överfysiskt kunskapssystem av något slag, så kan man kalla Steiner esoteriker.

³Eftersom nästan alla försök till överfysiska system numera gå under den alltmer nerdragna beteckningen ”esoteriska”, måste man göra bestämd skillnad mellan dem som liksom Steiner komplettera verklighetens fakta med egna konstruktioner och sådana som bygga endast på fakta från planethierarkien.

⁴Esoteriska system äro alltså de kunskapssystem som i symbolisk form utarbetades i de olika kunskapsordnarna. De voro avpassade efter olika folks, under de senaste 45 000 åren, möjlighet till uppfattning av verkligheten. Några av dessa system har Blavatsky resumerat i sitt verk *The Secret Doctrine*. För uttydningen av dessa symboler fordras esoteriska fakta. Från 1875 (då vissa delar av systemet fingo offentliggöras) till 1920 utlämnades planethierarkiens fakta genom teosofiska samfundet och därefter genom andra organ (till

dessa höra icke ”rosenkreuzare” eller antroposofer).

⁵En esoteriker har ingen svårighet att avgöra, huruvida påstådda fakta också äro verkliga fakta. Endast de som aldrig förstått tvista därom, fråga efter ”vem som sagt det”. De äro nöjda med att blint lita till en auktoritet.

⁶Steiner har aldrig varit invigd i någon av planethierarkien godkänd kunskapsorden. Det visar sig bäst i hans bearbetning av de fakta han erhöi. De fåtaliga esoteriska fakta, som finnas i hans antroposofi, äro samtliga hämtade från teosoferna.

⁷Steiner saknade kännedom om följande fundamentala fakta, nödvändiga för riktig verklighetsuppfattning:

tillvarons tre aspekter
kosmos' atomiska struktur
de 49 kosmiska atomvärldarna
de 42 molekylarslagen i solsystemet
femte naturriket
planethierarkien
planetregeringen
solsystemregeringen
kosmiska organisationen
de sju allt högre gudomsrikena

6.12 Steiner såsom historiker

¹Steiner själv anger akashakrönikan som sin historiska kunskapskälla och den enda tillförlitliga. Därmed var också misslyckandet oundvikligt. Man finner i den (liksom Swedenborg, liksom så många andra) endast bekräftelse på sina förutfattade åsikter.

²De riktiga historiska fakta, som förekomma i steinerska historieskrivningen, voro kända ”före Steiner”.

³Steiner höll i Hamburg 18–31 maj 1908 tolv föreläsningar över johannesevangeliet, i Basel 15–24 september 1909 tio föredrag om lukasevangeliet, i Bern 1–12 september 1910 tolv föredrag om matteusevangeliet och i Basel 15–24 september 1912 tio föreläsningar över markusevangeliet. Hade Besant vetat innehållet i dessa, skulle Steiner avskedats omedelbart.

⁴Dessa föredrag syssla icke så mycket med evangelierna som fastmer med historiediktning, bibeltolkning i allmänhet och historiefilosofi i enlighet med den steinerska akashakrönikan.

⁵Dylikt har varit lätt att få tryckt och översatt till flera språk.

⁶Att Steiner var i god tro, behöver man icke betvivla. Det äro alltid människor med tillräckligt stark inbillningskraft. Och att antroposoferna, som absolut förlita sig på sin profets ofelbarhet, tro som han, är också oundvikligt. Det får bli framtida forskningens sak att med överväldigande bevis klargöra, vem som har rätt, jämföra de olika versionerna och utsagorna. Vet man ej, är det i dylika frågor bättre att vara tvivlare än troende.

⁷När Steiner fann, att de teosofiska ledarna vägrade betrakta bibeln såsom gudomlig auktoritet, förlorade han tron på dessa ledares kapacitet. Teosoferna hade nämligen insett det berättigade i Buddhas varning, att ”icke godtaga något därför att det står i heliga urkunder eller därför att heliga män sagt det eller därför att traditionen lär så” etc. Det visa i det rådet har mänskligheten ännu icke insett.

⁸Att närmare ingå på alla orimligheterna i Steiners historietolkning är givetvis uteslutet. Det får räcka med några prov på vad lössläppt fantasi mäktar åstadkomma. För esoteriker äro dessa exempel i varje fall tillräckligt upplysande, avskräckande bevis på akashakrönikörernas otillförlitlighet.

⁹Om atlanterna får man veta: ”I tiden för den gamla atlantiska utvecklingen kunde man genom ett visst astralt-eteriskt klarseende skåda in i tillvarons gudomligt andliga grunder.”

Att med fysisk-eterisk och lägsta emotionala klärvoajans skåda upp i gudomens världar må man nog säga är ett underverk.

¹⁰Och om egypterna vet Steiner berätta, att de ”balsamerade de dödas kroppar för att människorna i femte epoken (vår egen) skulle ha möjligast stark personlighetsmedvetenhet”. Det står verkligen så!

¹¹Steiner bedrev sin bibelforskning efter olika principer. Som det passade hans konstruktiva fantasi tydde han skrifterna bokstavligt, historiskt eller symboliskt. I Goethes *Faust* fanns uttrycket: ”Blod är en särskild sorts saft.” Det blev för Steiner ett problem, som han löste på ett djupsinnigt sätt. Men utan verklighetens fakta blev det som alltid: en fantasikonstruktion.

¹²Hebreernas historia blev i stora drag en ”lära om blodets betydelse, dess ärftlighet genom generationerna och dess specialisering för att möjliggöra det andliga”.

¹³”Väckelsen till ett historiskt betraktande utgår från den fornhebreiska världsåskådningen, den första impulsen till en historisk åskådning.”

¹⁴Oupphörligt stöter man hos Steiner på uttrycket ”det var esseerna som först lärde”.

¹⁵Enligt esoteriken voro esseerna icke först i någonting. Hos dem var alltsammans långods eller fiktioner. Esseernas bibel var den judiska kabbalan, vilken var deras bearbetning av den c:a 30 000 år äldre kaldeiska kabbalan. Bearbetningen bestod i utbyte av de oförstådda esoteriska symbolerna mot egna försök till symboler, vilka motsvarade deras fiktioner.

¹⁶Följande citat från Steiner, vilka kunde mångfaldigas, kräva inga kommentarer. De gå i stil med hela hans allmänna bibeltolkning. De äro också tillräckligt upplysande för de esoteriskt orienterade.

¹⁷”Medan människan i den atlantiska tiden överallt fann det gudomliga ute i världen fann judarna det i sitt inre.”

¹⁸Judafolket kunde ”kroppsligt gestalta atlantidernas gudomligt-andliga i sitt väsen”.

¹⁹”Den store världsguden har nu blivit hebreerfolkets Gud.” Det är riktigt. Det var judarna, som gjorde kosmiska gudomligheten till en personlighet och sin egendomsgud.

²⁰När man läser dylikt, har man ingen svårighet förstå, att Besant icke längre kunde betrakta Steiner som en teosof. Esoteriken instämmer helt med teosofien i Buddhas uttalande om att det icke funnits och aldrig kommer att få finnas några så heliga urkunder, att individen vid deras uttolkning icke måste använda sitt sunda förnuft.

²¹Steiner fann hos teosoferna beteckningarna ”invigning” och ”initiation”. Eftersom han litade på att hans intuition kunde tyda allting rätt, tog han som vanligt aldrig reda på ordens rätta betydelse. Han var tydligen ovetande om att det fordras fakta även för intuition.

²²Invigning är den ceremoni man genomgår vid inträde i en esoterisk orden.

²³Initiation däremot betyder självförvärvad objektiv medvetenhet i högre värld (fysisk-eteriska, emotionala, mentala, kausala, essentiala etc. världen).

²⁴Steiner fann hos teosoferna beskrivning av en egyptisk invigning (i Cheopspyramiden) och trodde att så gick det alltid till. Men neofyten är ingalunda alltid fysiskt medvetlös i tre dygn. Ibland är han icke medvetlös alls. Ibland kan han vara det ett par veckor. Hos de gamle förekommo invigningarna i samband med de stora religiösa festerna, vari hela folket deltog och alltså ordensbröderna voro samlade. Det kunde då vara lämpligt att grundligt instruera neofyten i hans nya värld, lära honom skilja på de många olika slagen av materier, regioner, företeelser etc.

²⁵Så fick Steiner tag på uttrycket de ”sju” initiationerna. Aningslös om att det uttrycket hade sin särskilda betydelse trodde han, att därmed avsågos kristna mystikers subjektiva upplevelser i emotionalvärldens sju regioner. Men esoteriskt avsågs därmed självförvärv av objektiv medvetenhet i solsystemets sju atomvärldar (atom- till skillnad från molekylar-).

²⁶Steiner ansåg klärvoajans vara nödvändig förutsättning för insikt i och förståelse för hans antroposofiska andevetenskap. Han var okunnig om att högre världar icke äro mera andliga än fysiska världen, att emotional och mental klärvoajans icke ger kunskap om tillvaron, livets

mening och mål, eller planetens förflutna, att mänsklig klärvoajans endast förstärker livsokunnighetens illusioner och fiktioner.

²⁷Sålunda kunde Steiner påstå, att ”den gammalindiska invigningsmetoden” (som aldrig funnits) ”var en följd av våra förfäders längtan efter förlorad förmåga av klärvoajans”. Neofyten i esoteriska kunskapsordnarna varnades uttryckligen för alla slag av klärvoajans, tills han förvärvat full medvetenhet i sitt kausalhölje och alltså lyckats aktivera medvetenheten i eter-, emotional- och mentalthöljens hjässcentra.

²⁸Eftersom Steiner aldrig varit invigd i en esoterisk kunskapsorden utan endast i en mängd kvasiordnar genom tiderna, blev det i längden ganska besvärligt att veta så mycket mer än teosoferna om det han ju icke kunde veta. För att göra alla invigningar överflödiga tog han till golgatomysteriet, som förklarade allting.

²⁹Enligt Steiner kan jaget, sedan det blivit invigt (vad nu det skulle tjäna till) under sömnen icke endast ”överskåda vår jord” utan även ”flyta ut i kosmos”. Det kunde i alla fall icke Steiner. (Emotionalvärlden sträcker sig endast halvvägs till månen.)

³⁰Steiner menar, att initiationerna blivit fullkomligt överflödiga efter golgatomysteriet. Dittills hade kunskapen om verkligheten lämnats i hemliga ordnar. ”Genom mysteriet på Golgatha blev det som lärdes i dessa ordnar uppenbart för mänskligheten.” ”Genom golgatomysteriet har krafter blivit allmänt tillgängliga som förr endast kunde erhållas i samband med invigningskrafterna för att bli andeskådare.” Genom golgatomysteriet ”var alltså initiationen inställd såsom en historisk händelse... var nu såsom en engångshändelse framställd inför hela mänskligheten... avslutningen på den gamla världen given... början till en ny tid kommen”. Golgatomysteriet är ”ingenting annat än ett framträdande av initiationen ur mysteriernas djup ut på världshistoriens plan. Naturligtvis är det mycket stor skillnad mellan varje slags initiation och Mysteriet på Golgatha”.

³¹Om golgatomysteriet gjort alla kunskapsordnar överflödiga, så undras kanske varför såväl rosenkruzarorden som malteserorden instiftats efter golgatomysteriet.

³²Steiner var okunnig om existensen av planethierarkien, planetregeringen, solsystemregeringen och den kosmiska organisationen. De få och spridda fakta han erhållit om indiernas bodhisattva voro dessutom ägnade att i hög grad stimulera vissa sidor i hans väsen: hans anlag för mystik, för konstruktiv fantasi, fallenhet att godtaga hugskott såsom högre ingivelser etc. Icke att undra på om ingenting av det han meddelade angående bodhisattvaer, buddhaer etc. hade någon motsvarighet i verkligheten.

³³Som alla esoteriker veta, är bodhisattva indiernas beteckning på ”världsläraren”, chefen för planethierarkiens andra departement (undervisningsdepartementet). Den nuvarande världsläraren är Kristus–Maitreya, som när Gautama blivit buddha (och därmed såsom 42-jag övergått till andra gudomsriket) övertog dennes befattning. Gautama hade då varit världslärare i c:a femtio tusen år och under den tiden instiftat esoteriska kunskapsordnar i Indien såsom Vyasa (för c:a 45 000 år sedan), i Egypten såsom Hermes Trismegistos (c:a 40 000 år fvt), i Persien såsom Zoroaster eller Zarathustra (29 700 fvt) och i Grekland såsom Orfeus (7000 fvt).

³⁴Hermes levde alltså mer än tio tusen år före den förste Zoroaster och kan följaktligen icke ha erhållit något från denne. Steiner uppger att Zarathustra för att ”hjälpa mänskligheten” skänkte sin eterkropp till Moses, när denne låg i vassen, och sin astralkropp till Hermes Trismegistos. Dyligt är emellertid omöjligt. Eterhöljet tillhör organismen och kan icke överlåtas annat än i samband med organismen.

³⁵För esoteriker, som sakna kännedom om den steinerska buddhasagan, torde följande ha sitt intresse.

³⁶”Att bodhisattvan Gautama kunde bli en buddha berodde på att nu för första gången gavs en sådan kropp.” Att det funnits tre buddhaer före Gautama var Steiner tydligen ovetande om.

³⁷”Skulle man klarseende ha betraktat en av Bodhisattva besjälad kropp, skulle man ha sett, att Bodhisattvan levde samtidigt i en andekropp och i en fysisk kropp.” Vad Steiner menar med ”andekropp” får man icke veta. Enligt esoterikerna har bodhisattvan vid sitt framträdande i fysiska världen inalles sju allt högre slag av materiehöljen av atomslagen 43–49. Därtill fogar Steiner den något förbluffande upplysningen: “Sålunda lämnade Bodhisattva aldrig helt den andliga världen.”

³⁸Buddha ”svävar i de andliga världarna” och har till uppgift att därifrån ”ingripa i allt vad som sker på jorden”. Steiner visste tydligen ej, hur han annars skulle kunna göra sig av med honom. Att Buddha skall behöva ingripa efter golgatamysteriet förefaller annars onekligen en smula onödigt.

³⁹Denna saga om Buddha kan lämpligen avslutas med Steiners upplysning om att det var Buddha, som herdarna i Betlehem sågo i den ängel som omgavs av himmelska härskaror.

⁴⁰Såg Steiner allt detta i akashakrönikan eller var det ”inspiration” eller ”intuition”?

⁴¹Till slut får man veta, att ”vi nu måste utvecklas så, att vi utbilda de förmögenheter... som framträtt i Buddha”.

⁴²När vi lyckats därmed, ha vi inträtt i andra gudomsriket (världarna 36–42) och från att vara 47-jag blivit minst 42-jag.

⁴³Steiners historietolkning visar, hur riskabelt det är att utan vetskap om fakta ge sig på att tolka de gamla mysteriernas symboler. Det var detta Steiner trodde sig om att kunna göra. Och resultatet blev groteskt.

⁴⁴Så t.ex. omnämndes i teosofiska litteraturen ”det stora kosmiska offret”. Genast visste Steiner, att detta betydde det stora golgatamysteriet. Dess betydelse är en annan. Det är det stora offer (kosmiskt i sanning) en högsta gudomskollektivitet gör, när den beslutar sig för att forma en ny kosmos för att möjliggöra för uratomerna i urmateriens kaos att förvärva allvetenhet och allmakt. Detta är den kosmiska frälsargärningen.

⁴⁵De fyra evangelierna äro utvalda bland det femtiotal som författades av gnostiska munkar i Alexandria. De kunna följaktligen rätt tolkas endast av de i esoteriska gnostiken invigda. Steiner tog berättelserna såsom skildringar av historiska händelser, eftersom han fann dem återgivna i akashakrönikan.

⁴⁶Steiner visste ej ens, att ”korsfästelsen” är ett symboliskt uttryck för inkarnation: inkarnationshöljerna (eteriska, emotionala, mentala, lägre kausala) fastspikade på de fyra ekrarna i tillvarons välvande hjul. Organismen tillhör djurriket.

⁴⁷Att Steiner var en typisk mystiker, framgår av hans tolkning av bibeln och evangelierna i allmänhet och av golgatamysteriet i synnerhet. På detta mysterium byggde han upp sin fantastiska dikt om vår planets hela historia. Han säger sig ”alltid ha trott att sann kunskap måste stå i samklang med religionen”. Det folk tror leder alltid till subjektivering av skenbart objektiva uppfattningar. Sedan är det en annan sak vad man menar med religion (eventuellt en viss form).

⁴⁸”Han mediterade i djupaste förundran och vördnad inför det stora, centrala golgatamysteriet. Kristi död på korset förklarade hela den både föregående och efterkommande historien”, säger en av hans lärjungar.

⁴⁹Steiner själv: ”Att andligen ha stått inför mysteriet på Golgatha, det var den innerligaste, allvarligaste högtid och det blev för min själsutveckling avgörande.”

⁵⁰”Jesu Kristi liv och död och uppståndelse är den centrala händelsen i historien, såväl den kosmiska som den jordiska. Den sedliga kraft, som frigjordes genom denna tilldragelse, blev bestående för hela jordens följande historia och för mänsklighetens utveckling.”

⁵¹”När blodet flöt från Kristi sår på korset förändrades alla förhållandena på jorden.”

⁵²”Genom sin gudomliga gärning på Golgatha sådde han en livets säd, som räddade mänsklighetens andliga framtid.”

⁵³”... ända till tiden för Mysteriet på Golgatha var människans själ på jorden överhuvud icke

ägnad att låta himlarnas rike, de översinnliga världarna komma in i jaget... att förena sig med jaget.”

⁵⁴”Först efter Golgatha ha människorna blivit jagmedvetna. Förut tänkte de kollektivt, efteråt individuellt, vilket alltmer kommer att visa sig.”

⁵⁵Citaten avseende det ”stora kosmiska mysteriet på Golgatha” skulle kunna mångfaldigas. Det är på detta Steiner grundar hela sin historietolkning. Änkan Steiner sammanfattar sin makes religionsfilosofi sålunda: ”Den avgörande vändpunkten mellan det andligas nedstigande i materien och återuppstigandet, den största frälsargärningen, det historiska vardandets medelpunkt är, då Solgudomen (Ahura Mazdao) sänker sig ned i en mänsklig kropp och genomgår döden i mysteriet på Golgatha.”

⁵⁶Steiner var okunnig om att detta mysterium var en gnostisk symbol, tillskapad c:a tre århundraden före vår tidräkning. Som alla äktgnostiska symboler har denna förblivit ett olösligt mysterium för oinvidga.

⁵⁷Efter allt ofog, som bedrivits med denna symbol för mänskliga evolutionen, har planethierarkien funnit lämpligt att lämna rätta uttydningen på densamma.

⁵⁸De tre korsen på gnostikernas altare avsågo att symbolisera:

planetregeringen (mittkorset med världens frälsare)

planethierarkien (den botfärdige rövaren)

mänskligheten (den obotfärdige)

⁵⁹En annan gnostisk symbol var den ”vilsegångne sonen”. Det var den del av mänskligheten som ”längtade efter att få återvända till fadershuset” (bli jagmedveten i kausalhöljet i kausalvärlden).

⁶⁰Följande utdrag, valda på måfå, ur Steiners föreläsningar om de fyra evangelierna, äro ägnade att upplysa esoterikerna om den steinerska akashakrönikans tillförlitlighet.

⁶¹I matteusevangeliet får man veta, att ”Zoroaster beskyddades av Ahura Mazdao, den stora solanden, som skulle förena sig med jorden och i mänsklighetens historia framträda såsom Kristus”, att ”Jesus är en inkarnation av Zarathustra” och att ”Jesu liv är jordtillvarons största händelse”.

⁶²I markusevangeliet uppenbarar Steiner, att den flyende ynglingen (Mark. 14:51,52) icke är en människa utan ”det kosmiska elementet hos Kristus, som från och med denna tidens vändpunkt infogas såsom en impuls i jordevolutionen”. Det var samme yngling, som sedan satt vid graven (Mark. 16:5,6), vilket visar ”att man har att göra med en kosmisk tilldragelse”.

⁶³”Lukasevangeliet innehåller den egentliga substansen” i buddhismen men ”i en upphöjdare form”. Buddhismen framträder i en ny gestalt, ”i en för de enfaldigaste sinnen lättfattlig form”.

⁶⁴”Kristi förbannande av fikonsträdet symboliserade gamla kunskapsträdets ersättande med ett nytt, vars frukter mognat ur mysteriet på Golgatha.”

⁶⁵Det är Kristi förtjänst att människan först nu utforskar fysiska världen.

⁶⁶Att Kristus efter döden visar sig för sina lärjungar är för Steiner ”bevis på uppståndelsens sanning”. Han var tydligen ovetande om att ”uppståndelse” var de gamles beteckning på reinkarnation. Man återfödes, när de gamla inkarnationshöljerna blivit upplösta och jaget behöver nya höljen för att på nytt aktivera sin medvetenhet i sina lägre höljen, tills förmåga förvärvats att aktivera medvetenheten i ännu högre höljen.

⁶⁷Ovetande om att planethierarkien är sysselsatt med att förbereda världslärarens (bodhisattvans) Christos’ framträdande i synlig gestalt, förklarar Steiner, ”Det är ett oting att tala om Kristus på samma sätt som om bodhisattvorna...” ”Det borde vara självklart, att varje tal om Kristi återförkroppsligande måste framstå såsom något absurt.” ”Kristus är jordens ande och jorden Kristi kropp eller klädnad.” ”Kristendomen utgår icke från en personlig lärare

utan just från mysteriet på Golgatha, från ett världshistoriskt faktum, från döden och uppståndelsen.”

⁶⁸Och till slut:

⁶⁹Människan finner ”den stora visheten, när hon varseblivit solens andlighet, den stora solauran”.

6.13 KOSMOS ENLIGT FAKTA LÄMNADE AV PLANETHIERARKIEN

¹Till dem, vilka icke äga förhandskunskap om de olika materievärldar som utgöra kosmos, lämnas följande fakta.

²1–49 kosmiska atomvärldarna
43–49 solsystemens atomvärldar
46–49 planeternas atomvärldar.

³Solsystem formas av de sju lägsta kosmiska atomvärldarna och planeterna av de fyra lägsta. Alla högre atomvärldar genomtränga alla lägre världar.

⁴1–42 bilda en serie om 6 allt högre gudomsriken
43 och 44 sjätte naturrikets världar } planethierarkiens
45 och 46 femte naturrikets världar } världar
47–49 fyra lägsta naturrikenas världar (människans världar).

⁵I solsystem och planeter utgöra atomslagen ursprungsmaterial till 42 molekylarvärldar (aggregationstillstånd), 6 i varje atomvärld. Siffrorna efter atomslagen beteckna molekylarvärldar.

⁶Följande uppställning avser människornas världar. I varje värld har människan under inkarnationen ett hölje av respektive materieslag:

49:5-7 ”synliga” fysiska världen (organismen)
49:2-4 fysiska etervärlden (organismens eterhölje)
48:2-7 emotional- eller ”astral”-världen (emotionalhöljet)
47:4-7 mentalvärlden (mentalhöljet)
47:1-3 kausalvärlden eller platonska idévärlden (kausalhöljet med mänskliga monaden)

⁷Kausalhöljet är människans enda permanenta hölje med den inom sig alltid inneslutna monaden. Det är kausalhöljet som inkarnerar. Efter inkarnationens avslutande och de lägre höljenas upplösning inväntar monaden, sovande i sitt kausalhölje, tillfälle till ny inkarnation. När människan förvärvat högsta kausalmedvetenhet (47:1), inträder hon i femte naturriket och förvärvar höljen av dessa världars materieslag.

⁸All materia har medvetenhet (ande). Varje molekylar- och atomslag har sitt säregna slag av medvetenhet. Tillvarons mening är monadernas medvetenhetsutveckling i allt högre naturrikets allt högre materieslags medvetenhet.

Ovanstående text utgör uppsatsen *Steiners antroposofiska andevetenskap* av Henry T. Laurency. Uppsatsen ingår i boken *Kunskapen om verkligheten*.

Första upplagan 1961, andra upplagan 1982, tredje upplagan 2011.

Copyright © Förlagsstiftelsen Henry T. Laurency 1982 och 2011.